

7. TÜRKİYE İNSAN HAKLARI HAREKETİ KONFERANSI

NİHAİ RAPOR VE SONUÇ BİLDİRGESİ

"İNSAN HAKLARI AÇISINDAN TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİ"

- *AB: Dünya sistemindeki yeri/rolü ve iç siyasal yapısı*
- *Türkiye-AB ilişkileri*
- *Uyum süreci: Kazanımlar, sorunlar ve gelecek*

03-05 Aralık 2004
BURSA

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI HAREKETİ KONFERANSI

1998 yılından beri düzenli olarak toplanmakta olan Türkiye İnsan Hakları Hareketi Konferansı'nın genel amacı, Türkiye insan hakları savunucularının, insan hakları kavramının ve hareketinin bazı sorunlarını tartışması ve bu tartışmanın temelinde de, geleceğe yönelik bazı belirlemeleri yapması için bir platform oluşturmaktır. Konferans, İHD ve TİHV'in düzenleyici olarak görev almasına karşın, özerk ve kalıcı bir yapı geliştirmiştir.

Türkiye İnsan Hakları Hareketi, bir yandan yakıcı ve acil olarak eyleme geçmeyi gerektiren bir gündemin baskısı altında bulunurken, bir yandan da insan haklarını kavramsal açıklığa ve düşünsel zenginliğe ulaştırma ihtiyacını hissediyor. Kavramsal açıklık, düşünsel sağlamlık, gündeme ve sorunlara müdahale edebilmenin bir koşulu olmaktan öte, ona teslim olmamanın bir güvencesidir.

Türkiye İnsan Hakları Hareketi Konferansı'nın yol gösterici ilkeleri şöyledir:

Genel İlkeler

1. Konferansımız, insan haklarını, insan onurunu her insanda gerçekleştirmeyi amaçlayan eylem ilkeleri ve bu ilkelere dayanan normlar olarak tanımlamaktadır.

1.1 İnsan haklarının bütünselliği, devredilemezliği ve insan türünün her üyesinin haklarda ve insan onuruna sahip olmada eşitliği, insan hakları hareketi için vazgeçilemez ilkelerdir.

1.2 İnsan hakları aktivistlerinin faaliyetlerini belirleyen en üstün ilkeler insan haklarıdır.

1.3 Devletlerin yasaları ve hükümetlerin uygulamaları, insan hakları ilke ve normlarına göre belirlenmeli ve değerlendirilmelidir.

2. Konferansımız, insan haklarının, yalnızca hukuksal ve siyasal düzenlemelerin değil, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda da belirleyici olması gerektiği ilkesini vurgulamaktadır. İnsan hakları savunucuları, global düzeydeki ve devletlerdeki bütün gelişmeleri, insan haklarına etkileri bakımından değerlendirmek ve tutumlarını bu bakımdan belirlemekle yükümlüdür.

3. Konferansımız, insan haklarının korunması ve gerçekleştirilmesi bakımından, uluslararası ve iç barış ile demilitarizasyonun ve yeryüzünün çevresel koşullarının etkin korunmasının temel önkoşulları olduğunu kabul etmektedir.

İNSAN HAKLARI AÇISINDAN TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİ

NİHAİ RAPOR VE SONUÇ BİLDİRGESİ

1999 Helsinki Zirvesi'nden bu yana Türkiye-AB ilişkileri, Türkiye kamuoyunun en önemli tartışma konularından birini oluşturmaktadır. Konunun insan haklarını ilgilendiren çeşitli boyutlara sahip olması, insan hakları hareketinin de bu tartışmaya özel ilgi göstermesini ve canlı bir biçimde katılmasını gerektirmektedir. Bu nedenle, 7. Türkiye İnsan Hakları Hareketi Konferansı'nın bu yılki konusu "İnsan Hakları Açısından Türkiye-AB İlişkileri" olarak belirlenmiştir. Bu başlık altında yürütülen tartışmaların Türkiye'nin içine girdiği yeni sürece katkı sunmasını diliyoruz.

Konferans üç ana başlık altında ele alınmıştır:

AB: Dünya sistemindeki yeri/rolü ve iç siyasal yapısı

Kolaylaştırıcı: Feray Salman

Katılımcılar: Ahmet Çakmak, Ayhan Bilgen, Aziz Çelik, Baskın Oran, Erdem Denk, Hasan Coşar, Hüseyin Demirton, Ömer Laçiner, Ömer Madra, Özgür Tonus, Yavuz Önen.

Türkiye-AB ilişkileri

Kolaylaştırıcı: Tanıl Bora

Katılımcılar: Emirali Türkmen, Halit Çelik, Hayri Kozanoğlu, Hülya Şekerci, Meryem Koray, Mesut Yeğen, Murat Yılmaz, Mustafa Alp Dağıstanlı, Seyfi Öngider, Soli Özel, Şükran Buldu, Tufan Erhürman, Ümit Fırat.

Uyum süreci: Kazanımlar, sorunlar ve gelecek

Kolaylaştırıcı: Mithat Sancar

Katılımcılar: Aygöl Demirtaş, Gülseren Demir, Hüseyin Sarıgül, İlknur Üstün, Murat Çelikkan, Nadire Mater, Özcan Yazıcı, Selma Acuner, Sema Kılıçer, Sezgin Tanrikulu, Sibel Erarslan (bildiri ile), Suavi Aydın, Vahap Coşkun, Yusuf Alataş.

AB: DÜNYA SİSTEMİNDEKİ YERİ/ROLÜ VE İÇ SİYASAL YAPISI

Çalışma grubunun başlıkla ilgili tartışmalarında, Avrupa Birliği'nin ABD ile ve ABD dışında, Çin ve Hindistan gibi uluslararası sistemde giderek ağırlıkları artan devletlerle olan ilişkisi, 11 Eylül sonrasında AB içinde çok-kültürlülük tartışmalarını ortaya çıkaran yeni eğilimler, bu eğilimlerin üye ülkelerin politikalarına yansımaları, Sosyal Avrupa kavramından uzaklaşma eğilimleri, emekçi kesimlerin mücadele alanlarında yaşanan daralma ve Avrupa Birliği Anayasası yer almıştır. Grup çalışması sonucunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1- İçinden geçmekte olduğumuz ve 11 Eylül olaylarını takip eden dönemde şekillenen küresel politikaların insan hakları savunucuları tarafından dikkatle izlenmesi gerektiği açıktır. Bir yanda hızla ve kaygı verici bir biçimde artmakta olan neo-liberal uygulamalar, silahlanma çabaları ve Afganistan ve Irak'ta devam eden işgal politikaları, diğer yanda ise durumdan yararlanarak politikalarını meşrulaştırma çabasına giren baskıcı devletlerin uygulamaları insan hakları alanında ciddi tahribatlar yaratmakta ve insan hakları mücadelesinin çok uzun ve acılı süreçler sonucu elde ettiği kazanımları tehdit etmektedir. Özellikle gelişmiş ülkelerde artan ayrımcılık, milliyetçilik, ırkçılık, hükümetlerin göçmenlere yönelik uyguladığı insan haklarına aykırı yaklaşımlar bunun örneklerini oluşturmaktadır. Üstelik, bilim ve teknoloji alanında kaydedilen gelişmelerin de 'güvenlik' adına insan haklarına aykırı bir şekilde kullanılmaya başlanması kaygı vericidir.

2- Bu süreç, insan hakları mücadelesinin önemli platformlarından birisi olan AB'yi de etkilemekte ve AB politikalarında insan hakları aleyhine bir etki yaratmaktadır. Bu kaygıları daha da artıran bir

diğer unsur da AB'nin savunma harcamalarını artırma eğiliminde olmasıdır. Oysa, dünyayı yeniden inşa amacı güden askeri güç kullanılmasında ve insanı ve temel haklarını neredeyse tamamen dışlayan uygulamalarda dolaylı ya da doğrudan yer almayan bir Avrupa'nın insan haklarının korunması ve geliştirilmesi açısından taşıdığı önem açıktır.

3- Bu çerçevede, Avrupa içinde sosyal politikaların terkedilmesine karşı direnen, her türlü baskıcı anlayışı dışlayan ve insan hakları ve demokrasi değerlerinin geliştirilmesi konusunda mücadelesini her ortamda sürdürmeye kararlı kesim, kurum ve mekanizmaları desteklemek ve bu mekanizmalara eklemlenerek dayanışma içinde çalışmak Türkiye insan hakları mücadelesinin öncelikli hedeflerinden olmalıdır. Önümüzdeki dönemde özne olan, insanlığın mevcut kazanımlarını korumakla yetinmeyip dikkatini öncelikli konular yanında eğitim, sağlık, yoksulluk, işsizlik ve sosyal politikalar gibi ya şimdiye kadar bir ölçüde ihmal edilen ya da yeni uygulamaların tehdidi altında olan alanlarda insan haklarına öncelik veren bir anlayışın AB ortamında geliştirilmesine ihtiyaç vardır.

4- İnsan haklarını piyasa ekonomisinin olumsuz etkilerinden korumak, bağımsızlığını sağlamak her geçen gün daha da önem kazanmaktadır. Bu nedenle devletlerin değil halkaların/yurttaşların sosyal Avrupasının inşa edilmesi insan haklarının önemli bir başka küresel ölçekli gündemini oluşturmaktadır.

5- Yeni dönemde insan haklarının dış (müdahale/işgal) ya da iç (baskı) politika aracı olarak kullanılması çabalarına karşı uyanık durulması önem kazanmıştır. İnsan hakları alanında AB içinde de uyarıcı işlevler yerine getirebilecek,

AB'nin de ihtiyaç duyduğu yeni bir sentez ve yeni bir insan ve toplum perspektifinin oluşturulmasına ayrıca gerek vardır. Türkiye'nin de bu çabalara nasıl katkılarda bulunabileceği konusunda çalışmaları artırmak gerekir. Bu erevede, AB ve ABD dışında kendi bağlarımız olan coğrafya ve in ve Uzak Doğu gibi önemli merkezlerdeki gelişmeleri de izlemek ve bu bölgelerin demokrasinin ve insan haklarının geliştirilmesi açısından bizlere ne gibi katkılarının olabileceğine bakmak da yararlı olacaktır.

TÜRKİYE-AB İLİşKİLERİ

1- AB-Türkiye ilişkilerinde özellikle insan hakları bağlamında, genellikle yüzeysel, kolaycı ve araçsalcı, faydacı bir yaklaşım hakimdir. İnsan haklarını Türkiye'nin nihai hedef olan AB yeliğine ulaşmak amacıyla kullanacağı araçlardan ibaret gören bu yaklaşımın bu hakları toplumun bünyesine nüfuz etmiş değerler haline getirmek açısından yetersiz olduğu açıktır. Böyle bir yaklaşımın doğal sonucu, insan haklarını mevzuatta düzenlemekle yetinmek ve bunların hayata geçirilmesi için gerekli olan çabayı göstermekten kaçınmaktır. Kaldı ki bu yaklaşım, AB'nin tamamlanmış bir süreç olduğunu kabul etmektedir.

Öte yandan, soldan bakış açısından, ulusalcı olmayan ve Avrupa merkezci düşünce geleneğini de sorgulayan itirazların hesaba katılması gerektiği belirtilmiştir.

2- Mevzuatta yapılan düzenlemelerin günlük hayatın bir parçası haline getirilebilmesi için Türkiye'deki iç dinamiklerin harekete geçirilmesine ihtiyaç vardır. Oysa AB sürecinin başından beri, özellikle mevzuata ilişkin çalışmalar sırasında, i dinamiklerin yeterince etkin çalıştığını ve

demokratik katılımın gerçekleştiğini iddia etmek mümkün değildir. Bu noktadan hareketle, üyelik sürecinin bundan sonraki kısmında, demokratik katılım ilkesinden hareketle, iç dinamiklerin sürecin her safhasında devrede olması gerekliliği açıktır. Keza, bugüne kadarki muazzam insan hakları ihlalleri birikimiyle ve bunun oluşturduğu travmalarla vakit kaybedilmeden yüzleşilmesi, hesaplaşılması ve faillerin yargılanması suretiyle toplum vicdanında açılmış olan yaraların sağaltılması konusunda da, dışarıdan müdahale beklenmeksizin gerekenlerin yapılması yaşamsal önemdedir. Özellikle Kürt sorunu ve olağanüstü hal rejiminin karanlık mirası, ancak böyle bir inisiyatifle tasfiye edilebilecektir.

3- Bu şekilde harekete geçen iç dinamikler yalnızca Türkiye'deki insan hakları anlayışının değil, AB'deki hakim insan haklarını algısının da geliştirilmesine katkıda bulunacaktır. Unutulmamalıdır ki AB, müdahillerin katkısıyla şekillenecek, henüz oluşum aşamasında olan bir yapıdır. Böyle bir girişim, aynı zamanda Türkiye'de AB fikrini benimseyenlerin nasıl bir AB'nin parçası olmayı istediklerini de gösterecektir. Avrupa Birliği'nin merkeziyetçi bürokratizm eğiliminden uzaklaşarak özgürlükçü ve sosyal bir ideal doğrultusunda şekillenmesi, Türkiye'nin katılıp katılmamasının ötesinde global düzeyde önemlidir. Türkiye'nin demokratik kamuoyu, bu yapının pasif bir unsuru olmak yerine, teşekkülüne aktif katkı sağlayabilecek bir potansiyele sahiptir.

4- Bu potansiyelin çok önemli, belki de temel bir bileşeni, AB çerçevesindeki, insan haklarını kişi hak ve özgürlüklerinden ibaret gören hakim anlayışı, sosyal ve ekonomik hak ve özgürlükleri de içerecek bir biçimde dönüştürme çabası olmalıdır. Özellikle "zengin" Kuzey'le "yoksul"

Güney arasındaki yarılmanın ortak insanlık fikrini tehdit eder hale geldiği günümüz dünyasında, sosyal ve ekonomik hakların kurucu önemde hak kategorileri olduğunu unutmamak gerekmektedir.

5- Türkiye'nin demokratik kamuoyunun ve insan hakları savunucularının AB'de gerçekleştirilecek olumlu dönüşümlere yapabileceği en önemli katkılardan biri de, 11 Eylül sonrası dünyada hakim olan, özgürlükleri güvenliğe feda eden, yaygın bir İslam fobisine ve aleyhtarlığına, çift standartlılığa hatta yer yer ırkçılığa varan yaklaşımın terk edilmesinde öncülük etmektir. Bu yaklaşımın terk edilmesi, din ve vicdan özgürlüğünün, AB'de, herhangi bir ayrımcılığa yer vermeyen bir şekilde hayata geçirilebilmesini de sağlayacaktır.

6- Türkiye'den böyle bir inisyatifin doğabilmesi için, Türkiye'deki insan hakları kuruluşlarının, insan haklarını yalnızca devletlerarası ilişkilerin konusu olarak gören yaklaşıma uzak durarak, AB ülkelerindeki muadilleriyle işbirliği ve dayanışma içerisinde olması yaşamsal önemdedir.

Bu bağlamda, son dönemde esasen AB mercileri nezdinde itibar kazanma amacıyla kurulan ya da kurulması planlanan, insan hakları alanında faaliyet göstermeye dönük, devlet bünyesindeki kurum ve yapıların (ya da uluslararası deyimıyla GONGO'ların/hükümet güdümlü hükümetdışı örgütlerin) bu alanda çalışan özerk sivil toplum kuruluşlarının yerini alamayacağı açıktır.

UYUM SÜRECİ: KAZANIMLAR, SORUNLAR VE GELECEK

1- Türkiye, AB'ye tam üyelik adaylığının teyit edildiği 10-11 Aralık 1999 Helsinki Zirvesi ile demokratikleşme ve insan hakları alanında önemli

bir sürece girmiştir. Bu süreç, esas itibariyle, Türkiye demokrasi tarihinde olumlu bir aşamayı temsil etmektedir. Genel olarak demokrasi güçlerinin, özel olarak da insan hakları hareketinin uzun zamandan beri uğrunda mücadele yürüttükleri talepler arasında merkezi yer tutan önemli konularda, kısa bir süre içinde anayasal ve yasal düzeyde ciddi değişiklikler yapılmış olması bunun göstergesidir. AB'ye tam üyelik hedefiyle harekete geçmiş olmasına rağmen, çeşitli faktörlerin etkisi altında işleyen çok yönlü bir süreçle karşı karşıya olduğumuzu dikkate alan çalışma grubumuz, sürece indirgemeci ve sıradanlaştırıcı yaklaşımların isabetli olmadığı görüşündedir. Türkiye insan hakları hareketi açısından doğru tutumun, meseleyi AB'ye üyelik tartışmalarından bağımsız bir şekilde ve "Kopenhag Siyasi Kriterleri"yle sınırlı olmayan bir demokrasi ve insan hakları programı çerçevesinde değerlendirmek olduğunu düşünüyoruz. Bu bağlamda, "uyum süreci"nin kazanımlarına sahip çıkılması, ancak eleştirel ve sorgulayıcı tavrın hiçbir şart altında ihmal edilmemesi gerektiğinin altını çizeriz.

2- "Uyum süreci" çerçevesinde hukuksal düzlemde ciddi adımlar atılmış olmakla beraber, hukuksal düzenleme faaliyetinde, özenle işlenmiş ve kamuoyunun geniş kesimlerinin tartışma ve mutabakatına sunulmuş kapsamlı bir demokratikleşme programı değil, AB'den müzakere tarihi alma kaygısı belirleyici olduğundan, norm düzeyinde önemli eksiklikler ve çelişkiler bulunmaktadır. Bugüne kadar yapılmış olan düzenlemelerin "Kopenhag Siyasi Kriterleri"ni karşılamaya yeterli olup olmadığı tartışmasından bağımsız olarak, demokratikleşme hedefinde yol alabilmek için hukuk düzeninde kapsamlı bir tarama yapılarak demokrasi ve insan hakları standartlarıyla bağdaşmayan hükümlerin

hızla ayıklanması gerekir. Bu çerçevede, bugüne kadar yapılmış anayasa değişikliklerinin önemini göz ardı etmeden, ancak bu tür kısmi düzeltmelerle 1982 Anayasasının ruhunu belirleyen otoriter zihniyeti bütünüyle değiştirmenin mümkün olmadığı gerçeğini de hesaba katarak, yapılış süreci ve içeriği itibariyle çoğulcu demokratik ilkelere uygun yeni bir anayasaya ihtiyaç olduğunu belirtmek isteriz.

3- Demokratikleşme ve insan hakları açısından olumlu adım niteliğinde olan hukuksal düzenlemelerin bir anlam ifade etmesi, hiç şüphesiz toplumsal ve siyasal gerçekliğe yansımalarına bağlıdır. Bu bağlamda, başta güvenlik birimleri olmak üzere bürokrasinin ve yargı aygıtının çeşitli birimlerinin yeni düzenlemeleri hesaba katmayan ve insan hakları ihlallerinde ısrar eden tutumlarını, demokratikleşme açısından ciddi tehdit sayıyor ve büyük bir kaygıyla izliyoruz. Özellikle son zamanlarda artan "yargısız infaz" uygulamalarına dikkat çekmek ve bunları esefle kınadığımızı belirtmek isteriz. Türkiye'nin geleneksel yönetim zihniyetinde önemli kökleri bulunan bu uygulamalarla birlikte başta işkence olmak üzere diğer insan hakları ihlallerinin tamamen ortadan kalkması için acil önlemler alınmalıdır. Demokratik kamuoyunun ve özel olarak insan hakları örgütlerinin bugüne kadar yürüttükleri kararlı mücadele bu konuda en önemli güvence olmaya devam ediyor. Ancak bu durum başta hükümet ve parlamento olmak üzere siyasi iradenin kararlılığının da bu açıdan yaşamsal bir öneme sahip olduğu gerçeğini göz ardı etmeyi gerektirmez. Demokrasi ve insan hakları değerlerine bağlılık yönündeki resmi beyanların samimiyeti, ihlallerin üzerine süratli, etkili, tutarlı ve kararlı bir biçimde gitmeye bağlı olduğu kadar, ihlalleri açığa çıkarıp önlenmesini sağlama mücadelesi veren insan hakları

örgütlerine saygı göstermeye ve çalışmalarını değerlendirmeye de bağlıdır. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın insan hakları örgütlerini "terörist örgütlerle işbirliği içinde" olmakla suçlayan açıklamalarını bu açıdan son derece talihsiz buluyor ve kınıyoruz.

4- Demokratikleşme sürecinin geleceği açısından "Kürt sorunu"nun barışçı yollarla kalıcı bir çözüme kavuşturulması merkezi önemdedir. Bu çerçevede öncelikle silahlı çatışma döneminin tahribatını giderecek ve çatışma riskini ortadan kaldıracak önlemler acilen alınmalıdır. Bunun için bir yandan, büyük ölçüde köy boşaltma ve yakma uygulamasının bir sonucu olarak ortaya çıkan ve milyonlarca kişinin insanlık dışı şartlarda yaşamasına sebep olan "zorunlu göç"ün mağdurlarının zararlarını telafi etmek amacıyla çıkarıldığı belirtilen 5233 Sayılı Kanun'un uygulanmasında sivil toplum örgütleriyle doğrudan işbirliğine gidilmesi ve yasada öngörülmeeyen diğer tedbirlerin acilen alınması; mayın ve çatışma artığı patlayıcıların temizlenmesi; mağdurlarının sağlık, rehabilitasyon ve eğitim gibi sorunlarına acil çözümler getirilmesi gerekmektedir. Ayrıca bir bütün olarak insan hakları ortamının yaşamsal bir sorunu olan yoksulluk, Cumhuriyet tarihinin sistematik ihmal politikalarına son yirmi yılın çok yönlü yıkıcı etkileri de eklenince bölge açısından vahim boyutlara ulaşmıştır. Bu çerçevede genel olarak sosyal ve ekonomik hak kategorilerinin güncelleştirilip gündemde tutulması, özel olarak da bölgeye dönük özgül programlar geliştirilmesi acil bir ihtiyaçtır.

Diğer yandan, "itirafçılık" ve "pişmanlık" gibi bugüne kadar sonuç vermediği açıkça görülen ve vermeyeceği anlaşılan uygulamalardan medet ummadan, örgüt mensuplarının toplumsal ve

siyasal yaşama katılmalarını sağlayacak yöntemler geliştirme konusunda cesur adımlar atılması, silahlı çatışma riskini ortadan kaldırmak bakımından büyük öneme sahiptir. Bunun gibi, silahlı çatışma ortamının doğrudan sonucu olan koruculuk sisteminin bir bütün olarak devletin güvenlik örgütlenmesinin dışına çıkarılması ya da tasfiye edilmesi de yine önemli bir görev olarak durmaktadır.

5- Kürt sorunun çözümü açısından olduğu kadar, genel olarak çoğulcu demokrasiyi yerleştirmek bakımından da "kültürel haklar"ın en geniş şekilde tanınması gerekir. Bugüne kadar atılan adımlar, Türkiye'nin özgül şartları dikkate alındığında kuşkusuz önemlidir; ancak anadilin öğretilmesi için özel kurslar açma ve Türkçe'den başka dillerde oldukça sınırlı tutulan yayın imkanlarından ibaret olan bu düzenlemelerin, uluslararası standartlar ölçeğinde asgari düzeyi temsil ettiği de unutulmamalıdır. Bu konuda öncelikle Avrupa Konseyi bünyesinde hazırlanmış olan "Ulusal Azınlıkların Korunmasına İlişkin Çerçeve Sözleşme" ile "Bölgesel ve Azınlık Dilleri Şartı"nın imzalanıp onaylanması gerektiğini düşünüyoruz.

6- Demokratikleşme ve toplumsal bütünleşme konusunda din ve vicdan özgürlüğü alanındaki uygulamalar, önemli bir sorun kaynağı oluşturmaktadır. Devletin bütün inançlara eşit mesafede durması, bütün inançların ve inançsızlığın eşit düzeyde saygı görmeleri ilkelerinden hareketle; gayrimüslimlerin sorunlarına acilen ve samimi çözümler getirilmesi, Alevilerin inançlarını yaşamalarının önündeki tüm engellerin giderilmesi ve başörtüsü yasağının kaldırılması gerektiğine işaret ederiz.

7- Kadın erkek eşitliği konusunda AB politikalarının istihdamın ötesine geçen bir bakış açısına sahip

olması gerekir. Bu eşitliğin fiilen gerçekleşebilmesi için, CEDAW'ın 4. Maddesi doğrultusunda "geçici özel önlem" ilkesinin başta anayasa olmak üzere ilgili tüm yasalarda yer alması sağlanmalıdır. Öte yandan her türlü derin bir toplumsal sorun olan şiddet, egemen kültürün ve resmi organların meşrulaştırıcı katkılarının da etkisiyle ülkemizde özellikle kadınlar açısından yakıcı ve yıkıcı boyutlardadır. Bunun önlenmesi için atılması gereken acil adımlardan biri de 1993 tarihli BM Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesi'nin 4. maddesi çerçevesinde şiddetle mücadele için kaynak ayrılmasıdır.

8- Demokratikleşme ve toplumsal barış açısından, devletin belli kesimlere karşı intikam duygusuyla hareket ettiğini düşündüren politikalardan acilen vazgeçilmesi şarttır. Bu bağlamda, cezaevlerinde insan onuruna uygun bir düzenin oluşturulması ve insanca şartların yaratılması konusunda yapılacak düzenlemeler ve alınacak önlemler, önemli bir işlev görecektir. AB standartlarını mevcut cezaevi politikalarını meşrulaştırmak amacıyla araçsallaştıran bakış açısını, demokratikleşme konusunda samimiyetten yoksunluğun bir göstergesi olarak değerlendiriyoruz.

9- Demokratikleşme sürecinin başarısı, güçlü bir toplumsal tabana dayanmasına bağlıdır. Bu ise, ancak örgütlü toplumun insan haklarına saygılı, eşitlikçi ve adil bir toplumsal düzeni sağlama çabalarıyla mümkün olabilir. Bugüne kadar atılan olumlu adımlarda dahi hızlandırılmış bir yasama sürecine ağırlık verilmiş, toplumun katılımı yeterince gözetilmemiş, hatta çoğu zaman engellenmiştir. Bu durum, insan hakları örgütleri başta olmak üzere tüm demokrasi güçlerine ve özel olarak da sivil toplum örgütlerine önemli görevler yüklemektedir. Bütün bu kesimlerin, kendi özgül faaliyet alanlarında bilgi üretme ve

yayma, yasama sürecini etkileme, uygulamayı izleme konularında yoğun çalışmalar yapmaları ve kendi aralarında etkili bir ağ oluşturmaları gerekmektedir. Bu gereklilik, Avrupa Komisyonu'nun Türkiye'nin ilerlemesine dair 6 Ekim 2004 tarihli tavsiye metninde üçüncü temel taş olarak yer alan kültürel ve siyasi diyalog sürecinin oluşturulmasında STK'ların doğrudan müdahil olması tespitiyle de uyumludur. Bu noktada, AB organlarıyla ve/veya onlar aracılığıyla kurulacak ilişkilerde, AB organlarının da hiyerarşik ve bürokratik unsurlardan arınmış eşitlikçi bir işbirliği dili geliştirmelerinin önemine vurgu yapmak isteriz.

Türkiye insan hakları hareketinin acil ve asli görevinin, AB üyeliği hedefine ilişkin tartışmaların ötesine geçen ve AB metinleriyle sınırlı olmayan bir yaklaşımla, işlemekte olan bu süreci kapsamlı bir demokrasi programı temeline oturtacak dil ve eylem tarzları geliştirmek olduğunu bir kez daha belirtiriz.

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ
HUMAN RIGHTS ASSOCIATION

Tunalı Hilmi Cad. No: 104/4, Kavaklıdere-Ankara
Tel: (312) 466 49 13-14 Tel/Faks: (312) 425 95 47
www.ihd.org.tr - posta@ihd.org.tr

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI
HUMAN RIGHTS FOUNDATION OF TURKEY

Menekşe 2 Sokak 16/11, 06440 - Kızılay/Ankara
Tel : (312) 417 71 80 Faks: (312) 425 45 52
www.tihv.org.tr - ti hv@tr.net

Heinrich Böll Vakfı'nın katkılarıyla...